

נא להוציא מביהכ"נ עד יום ב'
ואם בדעת הגבאים לגונוזו במוצ"ש,
ניתן לקחת במוצ"ש.

דבריהם

דרשות ומאמרים
מלאים וגדושים בדבקות ואהבת ה'
מלווים בסיפורים מלהיבי הנפש
על סדר

בהעלותך

◆ להזכיר שם שמים בכל פעולה ◆

נכתב בעזרת החונן לאדם דעת
על ידי
יוסף חיים ב"ר דניאל זצ"ל אליהו

לתרומות והנצחות ולקבלת החוברת במייל

054.8428679

D0548428679@gmail.com

כל הזכויות שמורות

למחבר

לפרטים

054-8428679

לקבלת החוברת ניתן לשלוח
בקשה לכתובת המייל:

D0548428679@gmail.com

וכן ניתן להוריד דרך אתר דרשו
תחת השם "גליון דברי חיים"

בהעלותך

להזכיר שם שמים בכל פעולה

עַל פִּי יִי יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל פִּי יִי יִחֲנוּ: עַל פִּי יִי יִחֲנוּ וְעַל פִּי יִי יִסְעוּ:
(במדבר ט י"ח כ"ג).

לומר בעזרת ה' סוד ההצלחה

כתב השל"ה הק' – יש רמז מוסר בכאן, על כל פעולה או תנועה שהאדם עושה, יאמר אם ירצה השם, או בעזרת השם, למשל בלכתו בדרך, יאמר הנני נוסע בעזרת השם יתברך, ובדעתי לחנות במקום פלוני בעזרתו יתברך אם ירצה, וכשבא למקום החניה, אז יחזור ויתן שבח ויאמר: הנה בעזרת השם יתברך באתי הנה, ובדעתי ליסע לזמן פלוני בעזרתו יתברך אם ירצה. נמצא שם שמים שגור בפיו בשעה שעולה במחשבתו, ובשעת מעשה, ככה בכל פעולותיו.

ועיין עוד בשל"ה הק' (שער האותיות אות א' אמונה) שכתב, בכלל דביקות האמונה, שיאמר על כל פעולה שרוצה לעשות, אפילו לזמן קרוב, יאמר אעשה זה אם ירצה השם, הן שיהיה דבר גדול או דבר קטן, וסימנך "וְעַצַּת יִי הִיא תְּקוּם" "היא" ר"ת אם ירצה השם, ואז תקום ע"כ.

ובמדרש לעולם (פרק י"ב מובא באוצר מדרשים) איתא: לעולם אל יאמר אדם לעשות דבר אלא בעזרת המקום, שנאמר: "רבות מחשבות בלב איש ועצת יי' היא תקום". (משלי י"ט כ"א)

ובספר סגולות ישראל (מערכת א אות נג) הביא מהספר 'מלט נפשו' בשם הרבה ספרים, וכתב שם, אם ירצה ה' אמירתו, הוא סגולה נפלאה לאדם לומר בכל עסקיו ועניניו, ואסמכוהו אקרא, "על פי יי' יחנו ועל פי יי' יסעו": (במדבר ט' כ"ג) וכן אם אירע לאדם איזה הפסד או מקרה רע רח"ל, יאמר מאת ה' היתה זאת, ובזה מסלק כל החיצונים מעליו יעו"ש.

וביאר בספר שבילי פנחס (לרב פנחס פרידמן שליט"א) כי כאשר אדם יוצא לדרכו לעסוק בפרנסתו, או בכל מה שהוא צריך, מיד מתייצב היצר הרע בדרכו, להשכיח ממנו שכל מה שהוא עושה וכל מה שעשה הוא רק בעזרת השם, וזאת כדי להכניס בו מחשבת פיגול, של 'כוחי ועוצם ידי' עשה לי את החיל הזה.

וכמו שמזהיר אותנו הכתוב על כך בפרשת עקב (דברים ח יא-יח) "השמר לך פן תשכח את יי' אלהיך. פן תאכל ושבעת ובתים טבים תבנה וישבת. ובקרך וצאנך ירבין וכסף וזהב ירבה לך וכל אשר לך ירבה. ורם ללבך ושכחת את יי' אלהיך המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים. ואמרת בלבבך כחזי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה. וזכרת את יי' אלהיך פי הוא הנתן לך כח לעשות חיל".

ואם היצר רואה שלא הצליח להשכיח מן האדם בתחילת דרכו, שכל מה שהוא הולך לעשות הוא רק בעזרת השם, ולא בכוחו ובחכמתו, כי אז אחרי שסיים את דרכו, וחזר לביתו בהצלחה גדולה, הוא שוב מנסה להכניס בו מחשבת פיגול, ראה נא ראה כמה הצלחת בדרכך בחכמתך בכוחך, בבחינת "כחזי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה".

לכן ראוי לו לאדם, לומר בפה מלא, הן בתחילת דרכו והן בסוף דרכו, כדברי השל"ה הקדוש, הנני נוסע בעזרת השם יתברך, ובדעתי לחנות במקום פלוני בעזרתו יתברך אם ירצה, וכשבא למקום החניה, אז יחזור ויתן שבה ויאמר, הנה בעזרת השם יתברך באתי הנה,

ובדעתי ליסע לזמן פלוני בעזרתו יתברך אם ירצה, ובכך מובטח לו שינצל מהיצר של "כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה".

*

ובענין זה כתב בספר 'זרע קדש' לרבי נפתלי מרופשיץ. (פרשת חוקת) סוד גדול בענין הסכנה לעסוק בפעולת הטבע, שעלול לעורר עליו את הדין משם אלקים, ואי אפשר להמתיקו רק על ידי הבטחון בה'.

וז"ל: ופעולת המתקת הדינים הוא על ידי שלא יאמין בדרך הטבע כלל, כי אלהים גימטריא (86) הטב"ע, וצריך להאמין בלמעלה מהטבע בחינת ה' ניסי, להאמין בהשגחתו הנפלאה שלא על פי הטבע, וכו' אבל כשח"ו אינו מאמין כך, ונופל בדרך הטבע אל השכל אדם שמשיג רק הטבע, אז ח"ו דינים מתגברים עליו משם אלהים שגימטריא הטב"ע.

ביאור דבריו הק' על פי מה שכתבו הקדמונים, ומקור הדבר בפרדס רמונים להרמ"ק (שער יז פרק ד) כי הנהגת הטבע שרשה משם אלקים, לכן הטב"ע גימ' אלקים, ואילו שם הוי"ה מורה על הנהגה ניסית ששרשה למעלה מן הטבע, ששרשה משם הוי"ה ברוך הוא המהוה כל הויות.

על פי הקדמה זו מבאר בעל העקידה, (פרשת בראשית סוף שער ג) מה שפירש רש"י "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ" ולא אמר בראשית ברא ה' שבתחילה עלה במחשבה לבראות את העולם במדת הדין, וראה שאין העולם מתקיים, והקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין, והיינו דכתיב: "אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בַּהֲבָרָאם בְּיוֹם עֲשׂוֹת יי' אֱלֹהִים אָרֶץ וְשָׁמַיִם:" הקדים את שם הוי"ה ברוך הוא לשם אלוקים.

וביאור הענין הוא, כי הנהגת הטב"ע ששרשה משם אלקים, היא בבחינת מדת הדין, כי הטבע עצמו אינו מרחם, אלא האש שורף, והמים מטביעים, אך ההשגחה שלמעלה מן הטבע ששרשה משם הוי"ה

המהוה כל הויות, היא בבחינת מדת הרחמים, שכן שם הוי"ה ב"ה משגיח ומשנה או מסבב את הטבע תמיד, לפי צרכי בני ישראל.

וזהו הפירוש שבתחילה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין, לברוא את העולם על פי הנהגת הטבע, ששרשה משם 'אלקים' שהוא מדת הדין. וראה שאין העולם מתקיים, מחמת תוקף הדין, הקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין, שהנהגת הטבע שהיא בחינת 'אלקים' שהוא תוקף הדין וזה הטב"ע, הנהגה זו תקבל המתקה על ידי שם הוי"ה, שהיא מדת הרחמים שהיא למעלה מן הטבע.

לפי זה נשכיל להבין כוונת הרב מראפשיץ זי"ע, כי הן אמת שהקב"ה ברא אותנו בעולם העשיה עולם המעשה, שכל אדם צריך לעשות כל מיני פעולות בדרך הטבע כדי להתקיים ולהתפרנס, אך כיון שהנהגת הטבע שורשה משם אלקים שהיא מדת הדין, נמצא כי כאשר עוסק האדם רק בפעולות טבעיות, הוא מעורר על עצמו מדת הדין משם אלקים, לכן עצה היעוצה, כי בעת שעוסק בפעולות טבעיות פעולות גשמיות, אז יתעורר במחשבתו להאמין אמונה שלימה בשם הוי"ה שלמעלה מן הטבע המהוה כל הויות, ומשגיח על הטבע, ועל ידי זה יתמתקו דיני אלקים על ידי השם הוי"ה, שהוא מדת הרחמים.

רעיון זה יש ללמוד גם מדברי רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע בספרו 'סור מרע ועשה טוב' (בסוף הספר ד"ה אמנם יכול להיות) בענין רפואה לחולה, כי כאשר אדם עוסק ברפואה רק בדרך הטבע, הוא מעורר על עצמו הדין משם אלהי"ם בגימטריא הטב"ע, לכן העצה על כך היא, לשום בטחוננו בשם הוי"ה המהוה כל ההויות למעלה מדרך הטבע, ועל ידי בטחון זה, נמתקים כוחות הדין משם אלקים.

וז"ל: ותאמין לי, כי בחכמה הטבעיות, בודאי הם סומים, ובעינינו ראינו פליאות רבות מן הרופאים מעשה השם, כי הטבעית שרשו מן השם אלהי"ם כלומר בגימטריא הטב"ע והוא הכס"א להוי"ה, הכס"א בגימטריא אלהי"ם, להורות שהטבע הוא כסא לשם הוי"ה שהיא ההנהגה שלמעלה.

וישראל חלק ה' עמו, אם מתרפא מן תרין שמהן אלין (שם אלוקים ושם הויה) כלל ופרט אזי רפואתו רפואה, אבל אם מתרפא בטבע לבד בשם אלהים ח"ו כשאינו מחובר לשם הוי"ה ב"ה להיות ממתיקו, אזי ח"ו גובר מחמת הרפואה הדינים האחוזים בשם אלהים.

ועל פי זה ביארו המפרשים את הפסוק בתהלים (לב י) "רַבִּים מְכַאֲבִים לְרָשָׁע וְהַבוֹטָח בְּיִי' חָסֵד יִסּוּבְּנָו:" פירוש הרשע שמאמין בכוחו ועוצם ידו שהכל תלוי רק בפעולות הטבע, מעורר על עצמו דינים משם אלהים שמספרו הטב"ע, ולכן "רַבִּים מְכַאֲבִים לְרָשָׁע" אך הבוטח בה', שיחד עם פעולות הטבע, הוא אינו בוטח בכוחו ועוצם ידו אלא הוא בוטח בשם הוי"ה המהוה כל הוויות, על ידי זה "חָסֵד יִסּוּבְּנָו" ונמתקים דיני אלקים.

ועל זה טובבים גם כן דבריו באמרו (שם לד יא) "כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֲבוּ וְדָרְשִׁי יִי' לֹא יַחְסְרוּ כָּל טוֹב:" כי הכפירים הבוטחים בכוחם ועוצם ידם, שהם כוחות הטבע, מעוררים על עצמם מדת הדין משם אלהים, הנהגת הטבע, ולכן "רָשׁוּ וְרָעֲבוּ" ואיבדו הכל.

אבל "וְדָרְשִׁי יִי'" אותם שבכל הפעולות הטבעיות דורשים במחשבתם ובפיהם את השם הוי"ה המהוה כל הוויות, ממתיקים שם אלקים על ידי השם הוי"ה ולכן "לֹא יַחְסְרוּ כָּל טוֹב:"

לפי זה יובן ביתר שאת, מדוע לפני כל פעולה וגם אחריה, צריך לכוון שהוא הולך לדרכו או עושה פעולה זו רק בעזרת השם, כי כאשר "עַל פִּי יִי' יִחַנּוּ וְעַל פִּי יִי' יִסְעוּ", בבחינת אדם עושה איזה ענין בעולם הזה, הרי הוא עלול ליפול ברשת היצר שהכל זה בדרך הטבע וכוחי ועוצם ידי וכו', אז מתעורר עליו ח"ו הדין, כי הטב"ע בגימטריא אלהים, משם כך, העצה לכך היא, שיזכיר לעצמו לפני המעשה ואחריו, שהכל הוא מהשם הוי"ה ברוך הוא, והכל הוא בעזרתו יתברך, ועל ידי זה נמתק הטב"ע, ששורשו משם אלוקים, על ידי שם הוי"ה ברוך, וזה שאמר הכתוב: "עַל פִּי יִי' יִחַנּוּ וְעַל פִּי יִי' יִסְעוּ" שאז מתמתק הדין של הטבע.

מצינו אצל יעקב אבינו כשהלך לקבל את הברכות בעצת אמו, פחד ללכת שמא יצחק אביו יתפוס אותו בקלקלתו כמ"ש: "וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל רַבֵּקָה אִמּוֹ הֵן עָשׂוֹ אָחִי אִישׁ שָׂעֵר וְאָנֹכִי אִישׁ חֶלֶק: אוֹלֵי יְמֵשָׁנִי אָבִי וְהֵייתִי בְּעֵינָיו כַּמֶּתְעַתֵּעַ וְהִבֵּאתִי עָלַי קָלְלָה וְלֹא בִרְכָה": (בראשית כז יא-יב)

רבקה אמו עשתה לו תחפושת מושלמת שיהיה נראה כעשיו, היא מלבישה אותו בבגדיו של עשיו, ובנוסף, שמה על צווארו ועל ידיו את עורות גדיי העיזים שיהא נראה שער כמו עשיו. כמ"ש: "וַתִּקַּח רַבֵּקָה אֶת בְּגָדֵי עֵשָׂו בְּנֵה הַגְּדֹל הַחֲמֹדֹת אֲשֶׁר אֵתָהּ בְּבֵית וַתַּלְבֵּשׁ אֶת יַעֲקֹב בְּנֵה הַקָּטָן: וְאֵת עֹרֹת גְּדֵי הָעִזִּים הַלְּבִישָׁה עַל יָדָיו וְעַל חֻלְקֹת צִוְּאָרָיו": (שם טו-טז)

והנה כשיעקב מגיע ליצחק אביו, כתוב: "וַיָּבֹא אֶל אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הֲנָנִי מִי אַתָּה בְּנִי: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל אָבִיו אָנֹכִי עֵשָׂו בְּכֹרֶךָ עֲשִׂיתִי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵלַי קוּם נָא שָׁבָה וְאֶכְלָה מִצִּידִי בְּעֶבֶר תִּבְרַכְנִי נִפְשֶׁךָ": (שם יח-יט)

יצחק שואל את יעקב מה קרא שבאת כל כך מהר? אומר לו יעקב "כִּי הִקְרָה יי' אֱלֹהֶיךָ לְפָנָי" אומר רש"י: יצחק מתחיל לחשוד שזה לא עשיו, שהרי אין שם שמים שגור בפיו, ואיך זה שעומד לפני אומר "כִּי הִקְרָה יי' אֱלֹהֶיךָ לְפָנָי"? מכיון שיצחק התחיל לחשוד בו, כתוב "וַיֹּאמֶר יַצְחָק אֶל יַעֲקֹב גֹּשֶׁה נָא וְאֲמַשְׁךָ בְּנִי הַאֲתָה זֶה בְּנִי עֵשָׂו אִם לֹא".

(יש לציין שהרמב"ן שם (פרק כא פסוק כז) מעיר, כיצד יצחק העלה בדעתו שעשיו צדיק, אם אין שם שמים שגור בפיו? ותיירץ: שיצחק לימד עליו זכות, והיה חושב בלבו כי בעבור היותו איש שדה ולבו על הציד, איננו מזכיר שם שמים מפחדו שלא יזכרנו במקום שאינו טהור ומבלי כוונה, ונחשב לו זה בעיני אביו ליראת שמים.)

והדבר צריך ביאור, מה עלה על דעתו של יעקב להזכיר שם שמים? במקום להסתיר את זהותו, הוא חושף את זהותו על ידי כך שהוא מזכיר שם שמים?

ולא עוד אלא, שכשהוא מזכיר שם שמים בדבריו, הוא מכניס את עצמו בסכנת נפשות גדולה, והוא ח"ו כמאבד את עצמו לדעת ממש, וכמו שיעקב אבינו ע"ה בעצמו חשש לכל זה ואמר "אולי ימשני אבי וְהִיִּיתִי בְּעֵינָיו כְּמַתְעַתֵּעַ וְהִבֵּאתִי עָלַי קָלָה וְלֹא בִרְכָה". והיינו שהקפדתו של יצחק אבינו ע"ה תהיה מסוכנת לו ביותר ח"ו.

ובכל זאת לא עצר יעקב בלשונו, והזכיר שם שמים בדבריו ואמר "כִּי הִקְרָה יי' אֱלֹהֶיךָ לְפָנָי" מדוע?

כתב בספר תהלות פנחס: והענין מורה, כי יעקב אבינו ע"ה לא יכל לעצור בלשונו בלי להזכיר שם שמים בדבריו, כי הדבר היה אצלו בבחינת חוק ולא יעבור, וטבע שני שאינו יכול בלעדיו כלל, והוא כענין שאמרו חז"ל בגמ' מסכת נדרים (לב:): ואמר רמי בר אבא כתיב אברם וכתוב אברהם, בתחילה המליכו הקב"ה על מאתים וארבעים ושלשה אברים (כמנין אברם) ולבסוף המליכו על מאתים וארבעים ושמונה אברים (כמנין אברהם).

והיינו שאברהם אבינו ע"ה לא שלט בהם כלל, אלא רק הקב"ה בלבד, ואברהם אבינו לא היה שומע ורואה וכו' כלל, אלא רק מה שרצון ה' שיראה, ועל אף שענין זה הוא לכאורה רצוני, ובכל זאת לא ראה כאן כלל, והטעם בזה, כי הענינים האלה נעשו לו כטבע שני, שהיה שולט במראה עיניו ובשמיעתו וכו' ולא היה רואה ושומע כלום בלעדי הענין שהוא רצון ה' וטוב ונכון.

וכן היה גם יעקב אבינו ע"ה שהזכיר שם שמים במעשיו, אפילו כשמביאו הדבר לידי סכנה.

ובאמת יש לומר, דבסופו של דבר ענין זה היה לטובתו של יעקב אבינו ע"ה כי יצחק אבינו ע"ה רצה באמת לתת את הברכה ליעקב אבינו ע"ה וכמו שרואים לבסוף שאמר (בראשית כז לג) "וַיַּחַדְדֵּךְ יִצְחָק חֲרֹדָה גְדֹלָה עַד מְאֹד וַיֹּאמֶר מִי אֶפּוֹא הוּא הִצֵּד צִיד וַיָּבֵא לִי וְאָכַל מִכֹּל בְּטָרִם תָּבוֹא וְאַבְרָכֶהוּ גַם בְּרוּךְ יִהְיֶה": כי שמח שהגיעו הברכות ליעקב אבינו ע"ה, ושמח שמן השמים כווננו ועשו את הדבר שיעקב אבינו ע"ה יקבל את הברכות ולא עשיו.

ועכ"פ רואים כמה הענין היה חשוב ליעקב אבינו ע"ה על אף שמצד הדין אכן יכל לשנות בלשונו מטעם פיקוח נפש, ובכל זאת הזכיר שם שמים בלשונו, וממילא על אחת כמה וכמה במקום שאדם יכול, לא ירא ולא יחת, ויזכיר שם שמים תמיד ותשרה הברכה וההצלחה במעשיו תמיד.

בספר שיחות מוסר מהמשגיח רבי יצחק ירוחם בורודיאנסקי (משגיח ישיבת קול תורה) מבאר: כשיעקב אבינו הולך לעשות מעשה שכולו ניסים להטעות את יצחק, היה צריך לזה סייעתא דשמיא, ובשביל שיהיה סייעתא דשמיא, צריך להזכיר שם שמים, ואם לא יזכיר שם שמים, יעקב יאבד את הסייעתא דשמיא, ומאידיך אם יזכיר שם שמים עלול יצחק אבינו לגלות ולחשוף את זהותו של יעקב ואז והבאתי עלי קללה.

החליט יעקב בדעתו, שלא להזכיר שם שמים, זה סכנה יותר גדולה מאשר כשיזכיר שם שמים.

על פי זה ביאר בספר תהלות פנחס את הפסוק בתהלים (כ ו) "נְרַנְנָה בִישׁוּעָתֶךָ וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגַל יִמְלֵא יי' כָּל מְשָׁלוֹתֶיךָ" דכל שהאדם בבחינת "נְרַנְנָה בִישׁוּעָתֶךָ" שהוא תמיד מודה להקב"ה על חסדיו ונפלאותיו, "וּבְשֵׁם ה' אֱלֹהֵינוּ נִדְגַל", שהוא דוגל תמיד בשם ה' יתברך, ומרים את דגל ונס שם שמים במעשיו ובמפעליו, אז יקויים בו "יִמְלֵא יי' כָּל מְשָׁלוֹתֶיךָ", שימלא ה' יתברך את כל משאלות ליבו לטובה ולברכה.

והענין זה הוא, משום שכל שהאדם קורא שם שמים על מפעליו ומעשיו, ממילא נהפך הדבר להיות בבחינת שהוא עוסק במפעליו של הקב"ה, וממילא חייב הדבר לעלות בידו ולהצליח.

כמו המשל שהיה אומר החפץ חיים בענין זה.

משל ועובדא דהוה, כי אחד מהמונן העם, עמד פעם ליד שערי הנמל, וראה שמגיעים באניה סחורות רבים, ופקידי המכס עומדים ליד כל

המשלוחים הללו, ורושמים על כל משלוח תשלום של מכס, כמה חייב בעל הסחורה לשלם, עבור קופת המכס שחייבים למדינה.

והנה רואה אדם זה, שלכל קופסה קטנה יש תשלום גדול של מכס, ולפתע ראה שמגיעה רכבת שלימה, שצריכים להעביר אותה במכס, ואדם זה חשב לעצמו שאם על קופסה קטנה יש תשלום גדול כזה של מכס, על אחת כמה וכמה שיש תשלום גדול על הסחורות שיש ברכבת הזאת, והיה בטוח בליבו שצריך לשלם עליה הון תועפות של תשלום המכס.

והנה לתדהמתו הוא רואה שכשמגיעה הרכבת, פותחים לה את שערי הנמל והרכבת עוברת קרון אחרי קרון בביטחה בלי שום תשלום ושום חיוב, וכשיוצאת, מניפים כל העובדים לרכבת זאת את ידם לשלום.

והתפלא אדם זה במאוד מאוד, הכיצד הוא הדבר, שבעד קופסה כזאת קטנה משלמים בעליה סכום גדול למכס, ולעומת זאת עבור כל הסחורות שברכבת אין שום תשלום?

ואכן שאל את שאלה זאת את אחד מעובדי הנמל, ותיכף ומיד ענה לו שכיצד אינו רואה, שעל כל הרכבות היה את חותמת המלך שהוא בעל כל הסחורות הללו, והם שייכות אליו, וממילא בסחורה כזאת לא שייך לגבות מכס, שהרי כל המכס עובר והולך לקופת המלך, וממילא לא שייך לגבות מכס מהמלך, דאין צורך בזה, שבלאו הכי כל המכס הזה עובר למלך.

אומר החפץ חיים שהוא הדין כן גם בעניננו, כאן בעולם הזה שכל ענין שהאדם עושה לעצמו הוא צריך לשלם על כך מכס למלך, וממילא יש על כך תשלום, אבל כל מעשה שהאדם עושה ומעשיו הם לשם שמים, לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, ממילא סחורה זאת היא של המלך, ואין עליה שום תשלום וחוב, ועל כן יכולה סחורה זאת לעבור בשלום ללא שום פגע ותשלום מכס.

והוא שדוד המלך ע"ה אומר בספר תהלים (מה ב-ג) "רַחֵשׁ לִבִּי דְבַר טוֹב אִמַר אָנֹכִי מַעֲשֵׂי לְמַלְךְךָ לְשׁוֹנֵי עֵט סוֹפֵר מְהִיר: יְפַיֵּפֶיֶת מִבְּנֵי אָדָם הוֹצֵק חֵן בְּשִׁפְתוֹתַיךָ עַל כֵּן בִּרְכָךְ אֱלֹהִים לְעוֹלָם:"

והיינו שכל האדם עושה את מפעליו לכבוד הקב"ה, ומזכיר עליהם שם שמים בבחינת "אמר אני מעשי למלךך" שהוא עושה אותם לכבוד ה' יתברך, ואף בזמן שהוא עושה איזה מעשה מיוחד, תולה הוא את הדבר בידי שמים, והיינו "לשוני עט סופר מהיר", ואף שהאדם כותב איזה ספר וכיו"ב תולה ואומר הוא שהוא רק "סופר מהיר", אבל את הספר עושה הקב"ה, בזכות זה זוכה, "יפייפית מבני אדם הוצק חן בשפתותיך על כן ברכך אלהים לעולם:" ממילא מעשיו אלה, יהיו טובים ויפים בעיני כל בני האדם, וחן גדול יהיה נסוך עליהם, והיינו "יפייפית מבני אדם הוצק חן בשפתותיך", ולכן ברכת ה' תחול עליהם, כי אין בסחורות אלו שום תשלום מכס.

והוא שאומר "על כן ברכך אלהים לעולם:" וממילא כל מעשיו זוכים להצליח לטובה ולברכה.

ולכן תמיד יזכיר האדם שם שמים על כל מעשיו, וממילא תשרה עליהם הברכה וההצלחה.

פעם ראתה אשתו של החפץ חיים זצ"ל את בעלה פוסע בביתם תוך שהוא ממלמל ריבונו של עולם, תהיה בעזרי בהליכתו.

תמהה האשה לאן אתה רוצה ללכת? לוורשא? לוילנא?

לא ענה הרב, ברצוני לעבור לחדר השני בעזרת ה'.

התמיהה התגברה, אבל זו לא דרך ארוכה, הרי החדר נמצא במרחק שני מטרים ואין צורך לומר תפילת הדרך?

אמר לה החפץ חיים, כתיב "על פי יי' יחנו ועל פי יי' יסעו", כל הזמן צריכים להיות צמודים לה' יתברך, אין לעשות שום צעד בלעדיו, בכל פסיעה צריכים סייעתא דשמיא.

בואי אסביר לך המשיך החפץ חיים, אדם קם בבוקר ממיטתו, הוא עושה זאת בפעולה טבעית, כאילו הפעולה נעשית מאליה, חשבת פעם מה קורה ומה מתחולל בפעולה גופנית אחת? כמה מערכות בגוף צריכות לפעול בשביל תנועת יד אחת?

המוח נותן את הפקודה, הדם זורם, השרירים נמתחים, אם משהו קטן במערכת ישתבש הכל ישתבש.

ואם היד פועלת את פעולתה כשורה, אין זה אלא חסד ה' כמה אנו צריכים להודות לה', כמה אנו צריכים לבקש ממנו ולהתחנן על נפשנו, שיתן לנו את הכח לקום לנוע ללכת לפעול, שנאמר וידעת כי ה' אלקיך הוא הנותן לך כח לעשות חיל.

כל מעשה שאדם עושה, הכל מאת ה' והכל על פי ה'.

על כן סיים החפץ חיים את דבריו, צריך ששם שמים יהיה שגור על פינו, עלינו לזכור כל העת את הקב"ה ולהזכיר אותו יתברך על לשוננו, בעזרת ה', ברוך ה', אם ירצה ה'.

בהספד שנשא רבי אלחנן וסרמן הי"ד על החפץ חיים אחרי פטירתו בשלהי שנת תרצ"ג, העיד רבי אלחנן על החפץ חיים, שהשכיל לכוון לשם שמים את כל מעשיו ממש, ואפילו כשהוצרך לחתום על קבלת משלוחי כספים בדואר, כשטבל עטו בקסת הדיו, היה אומר לכבוד השם יתברך. (אור אלחנן ח"א עמ' י"ד)

בספר בדרך עץ החיים עובדות וסיפורים על רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל (עמ' 471) מספר נכדו של הרב מלצר, ר' ידעאל מלצר:

באחד מביקורי האחרונים בביתו של הסבא קדישא רבי איסר זלמן מלצר בעל אבן האזל זצ"ל סיפרה לי הסבתא הרבנית בילא הינדא.

באחת השבתות לאחר תפילת המנחה, נגש החפץ חיים זצ"ל לבמה, והכריז מורי ורבותי, מחר אעלה לארץ ישראל, ואני רוצה להפרד מכם כעת, ולומר לכם שלום.

כל באי בית הכנסת התפלאו ותמהו, כיצד זה קרה שהחפץ חיים לא אמר בעזרת השם.

באותו ערב במוצאי שבת, חלתה רעיתו של החפץ חיים וכתוצאה מכך נאלצו לדחות את הנסיעה, זמן רב היה מצבה קשה, וכמובן שהנסיעה לא יכלה לצאת אל הפועל.

לאחר מכן התערערה בריאותו של החפץ חיים עצמו, ומפני זקנתו המופלגת נחלש, ולא היה מסוגל לעמוד בפני טלטולי הדרך של נסיעה כה ארוכה.

לכן למרות רצונו העז, לא הצליח להגשים את חלומו הגדול, ולעלות לארץ הקדש.

בשעה שהסבתא ספרה לי את המעשה, ישב רבי איסר זלמן בחדר הסמוך ושקד על תלמודו, משסיימה, יצא מחדרו נגש אלינו ואמר: את העיקר שכחת להדגיש ולספר...

החפץ חיים נהג לומר תמיד בעזרת ה', ואפילו כאשר אמר אני הולך לחדר השני, היה מקפיד לומר "בעזרת ה' הנני הולך לחדר השני".

בספר ילקוט שבע מביא מעשה בעניין זה.

היו שני שכנים שבכל שנה יצאו לשדה בעת הקציר, לשמור על קציר החטים למצה שמורה לפסח.

שכן אחד פנה לצדיק רבי יעקב בירדוגו זיע"א המכונה החכם מעיר מקנס שבמרוקו, (מחבר הספר שופריה דיעקב, קול יעקב, קדושת שבת, ועוד) לשם קבלת ברכתו של הרב, כהרגלו בכל שנה ושנה לפני צאתו לשדה.

כאשר פנה לרב, אמר לו אדוני הרב, אם ירצה השם אני יוצא לשדה כבכל שנה בעת הקציר, ברכני אבי.

הרב ברכו ושלח אותו לשלום.

נכנס גם השכן השני, ואמר לו אדוני הרב ברכני גם אני, היות ואני יוצא כמו חבירי לשדה.

הרב סרב ואמר לו התחת אלקים אני? ולא ברך אותי, ויצא מלפניו כשהוא עצוב, אולם אשתו דחפה אותו לצאת לשדה גם ללא ברכת הרב, וכן היה.

כשחזרו מן השדה, שמרו על החטה כרגיל לבל תחמיץ על ידי הגשם או טל וכו' והנה כל אלה שקנו את החטה מהשכן אשר לא קבל את ברכת הרב, בצקם החמיץ.

כשפנו בשאלה על כך, הזמין הרב את המוכר הנ"ל ואמר לו עליך להודות לפני ה' מה עשית?

והלה סיפר שכשהביא את החטה ואחסן אותה במחסן, ירד עליה הגשם והוחמצה, ולמרות זאת הוא מכר את החטה כחטה שמורה לפסח.

הרב חייב אותו לשלם את כל הנזק לצבור.

שאל המוכר את הרב מדוע קרה לו כך? ומדוע לא זכה לקבל את ברכת הרב כשהלך לקצירת החיטים?

ענה לו הרב, השכן שלך פנה אלי בשם השם יתברך, כי כך אמר לי, אם ירצה השם יוצא אני לשדה כרגיל, לכן ברכתיו. אולם אתה לא פנית בעזרת ה' שהוא מקור הברכות, ואני שלוחו.

כמובן קבל עליו את הקנס, ועשה תשובה על חטאו. (שופריה דיעקב בהקדמה עמ' 6)

מעשה היה אצל הצמח צדיק האדמו"ר רבי מנחם מנדל מויז'ניץ (גלב"ע כ"ט תשרי תרמ"ה) שמידי חודש בחדשו נכנס אליו סוחר, ואמר לו שנוסע לכפר הסמוך ובעזרת ה' רוצה להצליח שם ומבקש את ברכתו, והיה הצמח צדיק מברכו והוא היה מצליח.

פעם נכנס אליו אותו סוחר עם בשורה טובה בפיו, שיש לו באותו כפר עסק גדול ורווחי ביותר, המוכן לו, והוא רק צריך לנסוע לשם לשלם ולקבל הסחורה, וזה יהיה בשבילו העסק הכי רווחי שעשה עד עכשיו, גם הבטיח לתת להרב מעות מעשר מאותו עסק, רק אחת היתה שאלתו שהרב יתן לו ברכה ותיכף ומיד הוא יסע לשם.

לגודל תמהונו, יעץ לו הצמח צדיק לא לנסוע, הלה התעקש והפציר, וענה לו הצדיק אם כך, תעשה מה שלבך חפץ.

נסע הלה לכיוון הכפר, ובאמצע הדרך נתהפכה עגלתו, ורק בניסי נסים נשאר בחיים.

כשהוקל לו יסוריו ומכאוביו, נכנס אל הקודש פנימה, והתאונן שאם הצדיק ראה (בקוויטל) בפתקה שהגיש לפניו כשבא לבקש את ברכתו, את אשר יתרחש לו, למה לא אמר לו מקודם, ולא היה נוסע כלל לשם?

ענה לו הצדיק, לא ראיתי שום דבר לא בקוויטל ולא ברוח הקודש, אלא ראיתי שבפעמים הקודמות היית פותח את דבריך, שבעזרת ה' תיסע ותסחור ותרויח, והפעם לא נשמע ממך המילים 'בעזרת השם' והבנתי מתוך דבריך, שהנך חושב שהעיסקא כבר גמורה, ואתה רק צריך ללכת ולקבל את הסחורה, ולא חשבת בכלל שגם הפעם כמו תמיד תצטרך לעזרת השם, וכיון שלא הבנת שגם מה שנראה בעיניך כנגמר, עדיין תלוי בסייעתא דשמיא, לכן לא יכולתי ליעצך לנסוע.

על פי זה פרשו את הפסוק "וַיֵּדַר יַעֲקֹב נֶדָר לֵאמֹר אִם יְהִיָּה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשָׁמְרֵנִי בַדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּכְגֹד לְלַבֵּשׁ" (בראשית כח כ)

לכאורה קשה שהרי מילת 'לאמר' מורה, להגיד דבר לאדם אחר, כמו וידבר ה' אל משה לאמר. שהכוונה לאמר לאחרים ויש לתמוה למי התכוון יעקב באומרו "וַיֵּדַר יַעֲקֹב נֶדָר לֵאמֹר"?

ועל פי מעשה זה יש לפרש, את דברי יעקב אבינו שנדר "וַיֵּדַר יַעֲקֹב נֶדָר לֵאמֹר אִם יְהִיָּה אֱלֹהִים עִמָּדִי" דהיינו שתמיד יאמר ויבקש, שאלוקים יהיה עמו, ולא יתלה שום דבר כנגמר על ידו, אלא שהכל תלוי בעזרת השם.

כשלא מזכירים שם שמים אין הצלחה

הגמרא מספרת (גיטין נז.) על תרנגול ותרנגולת נחרב טור מלכא (הר המלך) שהיו מנהגם, להוציא לקראת חתן וכלה, תרנגול ותרנגולת, כלומר לרמזו וסימן טוב שיפרו וירבו כתרנגולים.

יום אחד עברו שם חיילי המלך ולקחו להם את התרנגולים, וקפצו עליהם אנשי טור מלכא והיכום.

באו ואמרו לקיסר מרדו בכך היהודים, ובא להילחם בהם.

והיה בין חיילי ישראל יהודי בשם 'בר דרומא' שהיה גיבור גדול, והיה נכנס לתוך חיילי האויב, הולך בין החיילים מרחק של כ-1000 מטר, והורג את כל מי שנקרא בדרכו וחוזר חזרה.

מספרת הגמרא לקח הקיסר את כתרו והניחו בארץ, ואמר רבון העולם, אם נח לך אל תמסרני בידי אדם אחד, שלא תימסרני בידי בר דרומא.

אומרת הגמרא: הכשילו פיו לבר דרומא ואמר "הֲלֹא אַתָּה אֱלֹהִים וְנַחֲתָנוּ וְלֹא תֵצֵא אֱלֹהִים בְּצַבָּאוֹתֵינוּ" (תהלים ס י"ב) רבונו של עולם אנו לא זקוקים לעזרתך כי אנו בוטחים על גבורתינו.

שואלת הגמרא הרי זה פסוק בתהלים שאמר אותו דוד המלך? מתרצת הגמרא דוד המלך אמר את זה בלשון שאלה, וכי אתה הקב"ה לא תעזור לנו במלחמה?

מספרת הגמרא נכנס בר דרומא לבית הכסא ובא נחש והכישו ומת.

וכך גם מסופר בירושלמי (מסכת תענית פ"ד ה"ה) על העיר ביתר שנחרבה בימי בר כוכבא שהיו בה גבורים שאין לתאר ואין לשער את כוחם וגבורתם, בר כוכבא הודיע שכל מי שרוצה להתקבל אצלו לצבא, צריך להראות ולהוכיח שהוא גבור.

איך יוכיח? על ידי שיקצוץ אצבע אחת, וכך היה כל אחד היה חותך אצבע אחת ובזה היה מראה את רוב גבורתו.

אמרו לו חכמי ישראל לבר כוכבא, עד מתי אתה עושה את בני ישראל בעלי מומין? וכי כך ראוי לעשות שכל אחד שרוצה להיות לוחם, תחתוך לו אצבע? אמר להם בר כוכבא אם כן איך אוכל לבדוק את גבורתם?

אמרו לו חכמים תעשה להם בדיקה כזאת, שכל מי שיכול לעקור עץ במהלך רכיבתו על הסוס זה סימן שהוא גיבור, וזה מבחן כניסה לצבא שלך.

אומרת הגמרא שהיו לו מאתיים אלף גבורים מהסוג הראשון קצוצי אצבעות, ומאתיים אלף מהסוג השני, כאלו שהוכיחו את גבורתם בעקירת אילן בעת שרכבו על הסוס.

אומרת הגמרא: וְכַד יְהוּה נִפְק לְקַרְבָּא הוּה אָמַר רִיבּוּנִיָּה דְעֶלְמָא, לָא תְסַעוּד וְלָא תְכִסּוּף כְּשֵׁהִיּוּ יוּצָא בַר כּוּכְבָּא לְקַרְבּ הִיּוּ אֹמַר לְקַב"ה אִין אַנִּי צְרִיךְ לְעִזְרַתְךָ כֹּל זְמַן שְׁלָא תְקַלְקֵל לִי, וּסְמַךְ עַל הַפְּסוּק (תהלים ס) הֲלֹא אַתָּה אֱלֹהִים וְנִחַתְנּוּ וְלֹא תֵצֵא בְּצַבָּאוֹתֵינוּ.

ולבסוף מת על ידי נחש שהכישו.

מצינו אצל בני גד ובני ראובן שפנו למשה רבינו ואמרו לו, שיש להם מקנה רב ואינם רוצים להיכנס לארץ, ומעדיפים להשאר מעבר לירדן.

משה רבינו כעס עליהם, כי חשב שהם לא רוצים לבוא להלחם על כיבוש הארץ, עד שהם הבהירו למשה שהם לא משתמטים מהמלחמה אלא לאחר כיבוש הארץ הם רוצים נחלה מעבר לירדן.

כמ"ש (במדבר ל"ב) טז וַיִּגְשׁוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ גְדֵרֶת צֶאֱן גִבְנָה לְמִקְנֵנוּ פֹה וְעָרִים לְטַפְנוּ: יז וַאֲנַחְנוּ נַחְלֵךְ חֲשִׁים לְפָנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד אֲשֶׁר אִם הִבִּיאֲנָם אֶל מְקוֹמָם וַיֵּשֶׁב טַפְנוּ בְּעָרֵי הַמִּבְצָר מִפְּנֵי יִשְׂבֵי הָאָרֶץ: יח לֹא נָשׁוּב אֶל בְּתִינוּ עַד הַתְּנַחַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ נַחְלָתוֹ: יט כִּי לֹא נִנְחַל אִתְּם מֵעַבְר לִירְדֵן וְהִלָּאָה כִּי בָּאָה נַחְלָתֵנוּ אֵלֵינוּ מֵעַבְר הַיַּרְדֵּן מִזֶּרְחָה:

כ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה אִם תַּעֲשׂוּן אֶת הַדְּבָר הַזֶּה אִם תַּחְלְצוּ לְפָנַי י"י לְמַלְחָמָה: כא וְעַבְר לְכֶם כָּל חֲלוּץ אֶת הַיַּרְדֵּן לְפָנַי י"י עַד הוֹרִישׁוּ אֶת אִבְיו מִפְּנֵי: כב וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לְפָנַי י"י וְאַחַר תָּשׁוּבוּ וְהִייתֶם נְקִיִּים מִי"י וּמִיִּשְׂרָאֵל וְהִייתֶה הָאָרֶץ הַזֹּאת לְכֶם לְאַחֲזָה לְפָנַי י"י: כג וְאִם לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן הִנֵּה חֲטַאתֶם לִי וְדַעוּ חֲטַאתְכֶם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶתְכֶם: כד בָּנוּ לְכֶם עָרִים לְטַפְכֶם וּגְדֵרֶת לְצִנְאָכֶם וְהִיצֵא מִפִּיכֶם תַּעֲשׂוּ:

כה וַיֹּאמֶר בְּנֵי גַד וּבְנֵי רְאוּבֵן אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר עֲבַדְיָה יַעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר אֲדַנִּי מִצִּוְה: כו טַפְנוּ נָשִׁינוּ מִקְנֵנוּ וְכָל בְּהֵמָתֵנוּ יִהְיוּ שָׁם בְּעָרֵי הַגְּלָעַד: כז וְעֲבַדְיָה יַעֲבְרוּ כָּל חֲלוּץ צָבָא לְפָנַי י"י לְמַלְחָמָה כַּאֲשֶׁר אֲדַנִּי דְבַר:

ולכאורה תמוה שבני גד ובני רובן כופלים את דבריהם, שהרי כבר בפסוק כה הם אומרים "עבדיך יעשו כַּאֲשֶׁר אֲדַנִּי מִצִּוְה" וחזרו שוב על דבריהם בפסוק כז וְעֲבַדְיָה יַעֲבְרוּ כָּל חֲלוּץ צָבָא לְפָנַי י"י לְמַלְחָמָה כַּאֲשֶׁר אֲדַנִּי דְבַר?

וביאר בספר כנפי נשרים, כי כאשר נדייק בדברי בני גד ובני ראובן נראה שבתחילה הם לא הזכירו שם שמים בדבריהם, שאמרו לעיל בפסוק יז "וַאֲנַחְנוּ נַחְלֵךְ חֲשִׁים לְפָנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" ועל כך רמז להם משה באמרו פסוקים כ—כג וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה וּגו' "אִם תַּחְלְצוּ לְפָנַי י"י לְמַלְחָמָה: וְעַבְר לְכֶם כָּל חֲלוּץ אֶת הַיַּרְדֵּן לְפָנַי י"י וּגו' וְנִכְבְּשָׁה

הָאָרֶץ לְפָנַי יי' וְאַחַר תָּשֻׁבוּ וְהֵייתֶם נִקְיִים מִיִּי' וּמִיִּשְׂרָאֵל וְהֵייתָ הָאָרֶץ הַזֹּאת לְכֶם לְאֶחְזָה לְפָנַי יי': הוּא הַדְּגִישׁ לָהֶם מִסְפַּר פְּעָמִים שֵׁם שָׁמַיִם "לְפָנַי ה'" כְּדֵי שִׁיכִירוּ הַיֵּטֵב שֶׁאֵינָם עוֹשִׂים מִלְחָמָה אוֹ כִּיבוּשׁ אֲלֵא הַכֹּל בְּעִזְרַתוֹ יִתְבָּרַךְ.

ולכן הוסיפו כאן בני גד ובני ראובן בפסוק כז "וְעַבְדֶּיךָ יַעֲבֹרוּ כָּל חֵלוֹץ צָבָא לְפָנַי יי' לְמִלְחָמָה כְּאֲשֶׁר אָדֹנָי דִּבֶּר" כלומר כפי שאתה דיברת שהזכרת בכל פעם שם ה' ורמזת לנו שאף אנחנו נדבר כן.

סיפר רבי יהודה יוספי שליט"א. מעשה בשני שותפים מתל אביב מתווכי דירות, עסקים, קרקעות, האחד דתי והשני חילוני.

השותף הדתי ישב במשרד, והנה נפלה לידיהם עסקה גדולה אשר רווחים נאים בצידה.

התקשר השותף הדתי אל שותפו השני הנמצא בביתו, בוא מהר למשרד, אנחנו גומרים עסקה חשובה, ענה לו השותף בטלפון, אין בעיות עוד 2 דקות אני אצלך.

אמר לו תגיד בעזרת ה' עוד 2 דקות אני אצלך. השיב לו השותף איזה בעזרת ה'? מה בעזרת ה'? תראה אני מכיר את הכבישים בתל אביב, עכשיו הכביש ריק, וזה ממש דקה מהבית למשרד, אני לוקח את הרכב ואני כבר מגיע.

תגיד בעזרת ה'? תפסיק כבר... והשיחה הסתיימה.

הוא חשב שהוא יגיע בלי עזרת ה'...

הוא לקח את התיק בידו, ואת צרור המפתחות, נעל את דלת הדירה והחל לרדת במדרגות במהירות, ולפתע נשמט צרור המפתחות מיזו, ונפל עד למקלט.

נו מילא עוד 2 דקות וצרור המפתחות בידי, הוא ירד למקלט ממשש בחושך אחר המפתחות, אין נורה, אז מה יהיה? צריך לעלות הביתה להביא גפרורים, טוב אין דבר אומנם ה 2 דקות כבר יהיו 5 דקות אך לא נורא.

הוא עולה במדרגות הביתה, אך נזכר כי בצרור נמצא גם המפתח של הבית, להיכנס הביתה הוא לא יכול, על כן יבקש גפרורים מהשכנים.

ומהרהור למעשה, דפק בדלת השכנים, ביקש גפרורים וקיבל, ירד במהירות במדרגות אל המקלט, והנה הוא מדליק גפרור...

ההמשך של הסיפור, שהוא התעורר כעבור יומיים בבית החולים עם כוויות נוראות בכל חלקי גופו.

מאחר ובמקלט היה חומר דליק, וכך למד רחמנא לצלן פרק בהלכות בעזרת ה'.

מעשה בעשיר נדיב בעל צדקה שלא היה שלם באמונה ובהשגחה פרטית, וחשב שעושרו בא לו מכחו ועוצם ידו.

פעם יצא לשוק לקנות שוורים, פגע בו אליהו הנביא ונראה לו כסוחר, שאלו לאן אתה הולך? אמר לו לשוק לקנות שוורים.

אמר לו אליהו אמור אם ירצה ה', השיב הסוחר: המעות בכיסי והכל תלוי בי, אמר לו אליהו א"כ לא תהיה לך הצלחה.

המשיך הסוחר בדרכו, ונפל לו כיס המעות ולא הרגיש.

לקח אליהו את הכיס והניחו במקום שאין אנשים עוברים על סלע במעבה היער.

בינתיים מצא העשיר שוורים מובחרים בשוק, וכשבא לשלם הבחין שהמעות לא היו בכיסו. בלית ברירה חזר לביתו בפחי נפש.

שוב נטל מעות ויצא לשוק לקנות שוורים, שוב נדמה לו אליהו הנביא כזקן, ושוב חזר על שאלתו, ואמר לו שיגיד בעזרת ה', גם כאן לא שעה הסוחר לדבריו.

הפיל עליו אליהו הנביא תרדמה ונטל ממנו את כיס המעות
והניחו אצל הכיס הראשון על הסלע במעבה היער.

כשהתעורר וראה שהכסף נגנב ממנו שב לביתו בצער.

עשה הסוחר חשבון נפש, והבין כי יד ה' היתה בו, ונענש
שלא שמע לאליהו הנביא להאמין בהשגחת הבורא יתברך.

כאשר יצא בפעם השלישית אל השוק, שוב נגלה אליו
אליהו הנביא בדמות נער עני מבקש עבודה, שאלו אליהו להיכן
אתה הולך?

אמר לו אני הולך לשוק לקנות שוורים "אם ירצה ה'", ברכו
אליהו בברכת הצלחה, ובקשו שאם יצטרך עזרה בהנהגת
השוורים שיקרא לו.

אמר לו הסוחר אם יעזור לי ה' יתברך לקנות שוורים
אשכור אותך לעזור לי.

הסוחר הצליח ומצא שוורים בזול, ושכר את הנער
להנהיגם.

בדרכם הביתה ברחו לפתע השוורים אל תוך היער, רדף
אחריהם הסוחר, עד שנעצרו לפתע ליד סלע שעליו היו
מונחים שני הכיסים שאבדו לו, שמח הסוחר והודה לה'
והמשיך בדרכו עם הנער והשוורים.

כאשר הגיע לביתו נעלם הנער, אז הבין הסוחר כי יד
ההשגחה היתה במה שארע לו, וקרא על עצמו את הפסוק
"אִישׁ בְּעַר לֹא יִדַּע וְכָסִיל לֹא יִבִּין אֶת זֹאת": (תהלים צב ז)

סיפר האדמו"ר מויזניץ שליט"א בפרשת השבוע ויצא היה
מעשה נפלא אצל זקני הק' 'התורת חיים' זי"ע, שבא לפניו
יהודי לקבל ברכת פרידה, ואמר כי נוסע הוא לעיר זאבלטוב
לשבת, אמנם לא נפרד ה'תורת חיים' ממנו בברכה והלה נסע
לדרכו ועד מהרה הוכרח לשוב, כי הגשר נשבר בדרך.

כאשר שב אמר ל'תורת חיים' רבי האם קרה פעם שלא שמעתי בקולכם? הרי הייתם יכולים לומר לי שלא אסע?

נענה לו ה'תורת חיים' אף אני לא ידעתי את אשר יקרה אתכם בדרך, אולם כאשר אמרת שאתה נוסע לזאבלטוב ולא אמרת אם ירצה השם כדרכו של יהודי ירא וחרד לדבר ד', הבנתי שלא תזכה להגיע ליעד.

שם שמים שגור בפיו

התורה אומרת על יוסף הצדיק "וַיְהִי י"י אֶת יוֹסֵף וַיְהִי אִישׁ מְצַלִּיחַ וַיְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו הַמִּצְרָיִם: וַיֵּרָא אֲדֹנָיו כִּי י"י אִתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה י"י מְצַלִּיחַ בְּיָדוֹ:" (בראשית ל"ט ב-ג)

כתב רש"י - כי ה' אתו - שם שמים שגור בפיו:

ואמרו על כך במדרש (בראשית רבה וישב פ"ו ה) רב הונא בשם רב אחא אמר מלחש ונכנס מלחש ויוצא, הוה אמר ליה מזוג רותחין, והיו רותחין, פושרין, והיו פושרין. אמר מה יוסף תבן לעפרים אתה מכניס, קדרים בכפר: גזזין בדמשק. חרשין במצרים, באתר דחרשין חרישין, עד היכן, אמר רבי חייא עד שראה שכינה עומדת על גביו. הדא הוא דכתיב: וַיֵּרָא אֲדֹנָיו כִּי ה' אִתּוֹ.

כתב המזרחי (רא"ם) בבאור דברי המדרש: פירוש: מלחש ונכנס מלחש ויוצא: שהיה מזכיר שם שמים בפיו, ואדוניו היה חושב שהוא חרש (לוחש לחשים) ואמר לו בתר חרשין חרשין? בתמיהא, כלומר וכי במצרים שהיא מלאה חרשין אתה מביא חרשות. "ועד היכן" היה טועה אדוניו בזה "עד שראה שכינה עומדת על גביו", פירוש: עד ששמע שכל אותן הלחישות שהיה לוחש בפיו לא היו אלא שם שמים שהיה שגור בפיו, וזו היא השכינה העומדת על גביו, זהו הפירוש הנראה מלשון הבראשית רבה.

האדמו"ר הבית ישראל מגור (רבי ישראל אלתר זיע"א מח"ס בית ישראל על התורה נלב"ע ב אדר תשל"ז מנוחתו כבוד בהר הזיתים) פירש את דברי לבן הארמי לאליעזר עבד אברהם "וַיֹּאמֶר בּוֹא בְרוּךְ י"י לָמָּה תַעֲמֹד בַּחוּץ וְאֲנֹכִי פְּנִיתִי הַבַּיִת וּמְקוֹם לְגַמְלִים:" (בראשית כ"ד ל"א) דלכאורה יפלא על לשון לבן

הרשע שהוסיף את התיבות "בוא ברוך ה'" ולא אמר לו בוא למה תעמוד בחוץ?

אלא דהתורה ה"ק באה גם להשמיענו, שאליעזר עבד אברהם התרגל לומר על כל דבר ברוך ה', וכמו שנאמר להדיא שם בפסוק, כז "ויאמר ברוך יי' אלהי אדני אברהם אשר לא עזב חסדו ואמתו מעם אדני אנכי בדרך נחני יי' בית אחי אדני".

ורבקה שמעה זאת ומיד "ותרץ הנער ותגד לבית אמה פדברים האלה: ולרבקה אח ושמו לבן וירץ לבן אל האיש החוצה אל העין: ויהי פראת את הנזם ואת הצמדים על ידי אחתו וכשמעו את דברי רבקה אחתו לאמר כה דבר אלי האיש.

דהיינו שתוך כדי דבריה, שמע ממנה גם על כך שהאיש אומר כל הזמן ברוך ה', שכן כששאל אותה לבן מה שם האיש? השיבה שאינה יודעת את שמו, אבל על כל דבר שנשאל משיב בשתי מילים "ברוך ה'"

ולכך וירץ לבן אל האיש החוצה וגו' ויאמר בוא ברוך יי' וגו' דהיינו שמאחר ולא ידע את שמו, כינה אותו בלהג והתול, בשם זה "ברוך ה'" עכתוד"ק ודפח"ח.

כתב הפלא יועץ (ערך שם שמים) פירשו רז"ל ע"פ "וירא אדניו כי יי' אתו וכל אשר הוא עשה יי' מצליח בידו": (בראשית לט ג) שהיה שם שמים שגור בפיו, ויצחק אבינו הכיר הקול קול יעקב, לפי שהזכיר שם שמים, ואמרו "כי הקרה יי' אלהיך לפני".

הנה כי כן טוב לגבר שיהא שם שמים שגור בפיו על כל דבור, אם מספר דבר שעשה, יאמר עשיתי זאת בס"ד, ואם מספר דבר שיעשה, יאמר אעשה זאת בעזרת השם יתברך. ובזה יהיה ה' מצליח בידו.

תנן וכל מעשיך יהיו לשם שמים, כי בזה מרויח שכל מעשיו למצוה יחשבו, ויקבל עליהם שכר טוב. ע"כ.

לומר בפיו בעזרת ה' ולא רק בלבו

התורה מספרת כשנשלחו המלאכים להפוך את סדום כתוב "ויאמרו האנשים אל לוט עד מי לך פה חתן ובניך ובנותיך וכל אשר לך בעיר הוצא מן המקום: כי משחתים אנחנו את המקום הזה כי גדלה צעקתם את פני יי' וישלחנו יי' לשחתה:" (בראשית יט יב-יג).

ואמרו חז"ל במדרש (בראשית רבה סח יב) על הפסוק "ויחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו". (בראשית כח יב)

מי היו אותם מלאכים שראה יעקב בחלום? אמר רבי חמא בר חנינא על ידי שנתגאו ואמרו (בראשית יט, יג): כי משחיתים אנחנו את המקום הזה, היכן חזרו, כאן, עלים וירדים, עלים ואחר כך ירדים. ונדהו ממחצתן קל"ח שנה.

אומר המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל לכאורה מה שייך גאווה במלאכים וכי בשעה שאמרו "כי משחיתים אנחנו", באמת סברו שבכוחם להשחית את סדום? וכי יתכן חסרון אמונה במלאכים? הרי ודאי שכשהמלאכים אמרו "כי משחיתים אנחנו", לא היתה כוונתם שהם קובעים שעל סדום להיפך, אלא התכוונו שהם שלוחיו של ה', אם כן מדוע נענשו?

מגלה לנו התורה בזה יסוד גדול בדרכי העבודה, שאע"ג שעיקר העבודה כוונת הלב, מכל מקום העולם הזה נקרא 'עולם המעשה', ובשעה שעושה פעולה ומעשה שאינם ראויים, אע"ג שאין מאחרי מעשיו כל כוונה רעה, מכל מקום, כיון שהמעשה בעצמו אינו הגון, עונשו רב לאין שיעור.

ולכן אף שלא היתה כל כוונה ומחשבה רעה באמירת המלאכים, בכל זאת, כיון שהמעשה בעצמו רע, הרי זה חטא גדול ונענשו המלאכים על זה.

ולא רק שנענשו בעונש חמור כל כך שנדחו ממחיצתם קל"ח שנה, והלא דחיית מלאכי השרת ממחיצתם הרי זה גיהנם ממש, ולא עוד אלא שהוצרכו לתקן מיד את המעשה הרע שעשו.

כדאיתא ברש"י על הפסוק "מִהֵר הַמֵּלֵט שָׁמָּה כִּי לֹא אוֹכֵל לַעֲשׂוֹת דְּבָר עַד בְּאֶךָ שָׁמָּה עַל פֶּן קָרָא שֵׁם הָעִיר צוּעֵר:" אומר רש"י "כי לא אוכל לַעֲשׂוֹת" – זהו עונשן של מלאכים, על שאמרו "כי משחיתים אֲנַחְנוּ", (פסוק יג) ותלו הדבר בעצמן, לפיכך לא זזו משם עד שהוזקקו לומר שאין הדבר ברשותן: (בראשית יט כב).

אומר רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל והנה בימים קדמונים היה מקובל לומר לפני עשיית כל פעולה שעושה זאת אם ירצה ה', והיום לדאבונינו נתמעט מאד ענין זה ואיננו נוהגים כן.

ואל לנו לזלזל ולבטל ענין זה, אף דבעת אמירת אי"ה אינו חושב ומכוין בכל פעם לכך, כי הרי נתבאר לן להדיא שכל מעשה ופעולה, אף שאין בו כוונה מכל מקום סכנתו מרובה, וה"נ מעשה טוב אף ללא מחשבה וכוונה, תועלתו מרובה.

וביותר יש לומר שבעת שאינו אומר אם ירצה ה', הרי מונח במעשיו כאילו ובידו ובכח עצמו לעשות הכל, והרי זה דומה למה שאמרו המלאכים "כי משחיתים אנחנו", שכביכול נשמע מדבריהם כאילו ובכחם לעשות ועל זה נענשו, ובאמת כאשר נבדוק נא במעשינו נראה שתמיד מייחס האדם את מעשיו ופעולותיו לכוחו ועוצם ידו, ובפיו אומר אני אלך ואני אעשה, וכדומה.

ולהמבואר רח"ל, רע ומר עונשו, ולכן כאשר אומר אם ירצה השם, הרי זה עצה כדי שלא יהיה ניכר במעשיו שבכחו עושה הכל.

ואם כן כמה מוטלת על האדם חובת הזהירות להשמר מלומר אני אעשה דבר פלוני, אני אלך למקום פלוני בלי להזכיר אם ירצה השם שהרי אם לא יוסיף 'אם ירצה השם' אפילו שבמחשבתו התכוון לכך, כיון שבפועל זה נשמע כאילו דבר זה תלוי בו, יתכן שיענש על כך,

ומי יודע כמה עונשים רח"ל האדם מביא על עצמו בדיבורים אלו. (אור יחזקאל חלק ה תורה ודעת עמ' רעא)

סיפרה הרבנית ברוח בתו של רבי יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל בעל הקהלות יעקב.

כי פעם אחת בשנת תשל"ה לערך, התקלקלה בביתה המכונת הכביסה, קראה לטכנאי מת"א עברו שבועיים ולא באו לתקן, עד שנאלצה היא בעצמה לנסוע לת"א כדי לקנות את החלק שהתקלקל.

כשעמדה ויצאה ללכת פגשה אביה זצ"ל ושאלה להיכן את הולכת? וסיפרה לו שזה כבר שבועיים שמכונת הכביסה מקולקלת והיא נוסעת לת"א לקנות את החלק.

העיר לה אביה מדוע אין את אומרת אם ירצה ה'?

נסעה והגיעה לתחנה המרכזית, והיתה צריכה ליקח אוטובוס נוסף, והנה רק ירדה מהאוטובוס שהביאה מבני ברק שכחה על מה היא באה? וכך נאלצה לשוב לביתה, ורק כאשר נכנסה לביתה, נזכרה תיכף ומיד לשם מה נסעה. ואז נזכרה במה שאמר לה אביה מדוע לא אמרת בעזרת ה'. (גליון דברי שי"ח) (יתכן שחשבה בליבה שהכל בעזרת הקב"ה, אבל לא הוציאה זאת מפיה)

יוסף שיטנו של עשיר

התורה אומרת בפרשת וישב (בראשית פרק לז פסוק א) "וַיָּשָׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִגְדוֹר אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן:"

אומר רש"י וַיָּשָׁב יַעֲקֹב – הפשתני הזה נכנסו גמליו טעונים פשתן, הפחמי תמה אנה יכנס כל הפשתן הזה? היה פיקח אחד משיב לו, ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלך, ששורף את כולו.

כך יעקב ראה כל האלופים הכתובים למעלה, (אלופי עשירי שכתובים בפרשה הקודמת) תמה ואמר מי יכול לכבוש את כולן, מה כתיב למטה (פסוק ב) "אַלֶּה תִּלְדוּת יַעֲקֹב יוֹסֵף", דכתיב (עובדיה א יח) "וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ"

וּבֵית יוֹסֵף לְהִבָּהּ וּבֵית עֲשׂוֹ לְקֶשׁ" נִיצוּץ יוֹצֵא מִיוֹסֵף שֶׁמְכַלֶּה וְשׁוֹרֵף אֶת כּוֹלָם:

אֵשׁ בְּלֹא לֵהִבָּה אֵינּוּ שׁוֹלֵט לְמִרְחוֹק, אֲךָ מִשְׁנוֹלֵד יוֹסֵף, בְּטַח יַעֲקֹב בַּהֲקַב"ה וְרִצָּה לְשׁוֹב.

מִצִּיּוֹן הַמְהַר"ל (גּוֹר אַרְיָה) שִׁיעֲקֹב וְעֲשׂוֹ הֵם שְׁנֵי הַפְּכִים בְּכֹל דְּבַר, וְיוֹסֵף הוּא עֵיקַר תּוֹלְדוֹתָיו שֶׁל יַעֲקֹב, וּמִשְׁמֵעוֹת "וּבֵית יוֹסֵף לְהִבָּה" הִיא הַהוֹצָאָה מֵהַכּוּחַ אֶל הַפּוֹעֵל שֶׁל "וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ" כִּי אֵשׁ בְּלֹא לֵהִבָּה אֵינּוּ שׁוֹלֵט לְמִרְחוֹק, וְלִכֵּן יוֹסֵף הוּא שְׁטֵנוֹ הַפְּעִיל שֶׁל עֲשׂוֹ.

וְהִנֵּה צָרִיךְ לְהַבִּין אֶת מַהוּת הַהִפְכִים בֵּין יַעֲקֹב לְעֲשׂוֹ.

מֵבִיא בְּסֵפֶר שִׁיעוֹר לַיּוֹם הַשַּׁבָּת אֶת דְּבַרֵי הַמְדַרְשׁ (יִלְקוּט שְׁמַעוֹנִי שׁוֹפְטִים רַמְזוֹ נֶא) אִמְרַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי, מִסוּרַת אַגְדָּה הוּא בִּידֵינוּ שְׂאִין עֲשׂוֹ נּוֹפֵל אֲלֵא בִיד בְּנִיָּה שֶׁל רַחֵל, לְמַה? שְׂאֵם בְּאִים הַשְּׁבֻטִים לְדִין עִם עֲשׂוֹ לֹמַר לוֹ לְמַה רַדַּפְתָּ אֶת אַחִיךָ? הוּא אֹמֵר לָהֶם לְמַה רַדַּפְתָּם אֶת יוֹסֵף אַחִיכֶם וְאֵינְכֶם מְעוֹלִין מִמֶּנִּי, וְכִיּוֹן שֶׁהוּא בֹא אֲצֵל יוֹסֵף אֹמֵר לוֹ לְמַה רַדַּפְתָּ אֶת אַחִיךָ? וְאֵינּוּ יִכּוֹל לְהַשִּׁיבּוּ, אִם תֹּאמַר שֶׁעֲשָׂה לְךָ רַעָה, אִף אַחִי שְׁלַמּוֹ לִי רַעָה, וְאֵנִי שְׁלַמְתִּי לָהֶם טוֹבָה, מִיָּד הוּא שׁוֹתֵק.

וְעֲלִיו הַכְּתוּב אֹמֵר (יִשְׁעִיָּה מִזוֹ יָד) "הִנֵּה הָיָו כְּקֶשׁ אֵשׁ שְׂרָפְתָם לֹא יִצִּילוּ אֶת נַפְשָׁם מִיָּד לְהִבָּה" וְגו'.

"הִנֵּה הָיָו כְּקֶשׁ" – זֶה עֲשׂוֹ, שְׁנֹאמַר "וּבֵית עֲשׂוֹ לְקֶשׁ". "אֵשׁ שְׂרָפְתָם" – זֶה יַעֲקֹב שְׁנֹאמַר "וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ" לְקֶשׁ". "לֹא יִצִּילוּ אֶת נַפְשָׁם מִיָּד לְהִבָּה" – זֶה יוֹסֵף שְׁנֹאמַר "וּבֵית יוֹסֵף לְהִבָּה". ע"כ.

לְמַדְנּוּ כִּאֵן שְׁבַמָּה שִׁיּוֹסֵף הַשִּׁיב טוֹבָה תַּחַת רַעָה, טְמוֹן כּוּחוֹ נִגַּד עֲשׂוֹ שֶׁהַשִּׁיב רַעָה תַּחַת רַעָה.

יְסוּדוֹ שֶׁל שׁוֹנֵי זֶה נִעוּץ בַּהֲבַדֵּל נוֹסֵף בֵּין יַעֲקֹב וְיוֹסֵף לְבִין עֲשׂוֹ, עַל הַפְּסוּק "וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל יַעֲקֹב גְּשָׁה נָא וְאֶמְשָׁךְ בְּנֵי הָאָתָּה זֶה בְּנֵי עֲשׂוֹ

אם לא: "אומר רש"י - אמר יצחק בלבו, אין דרך עשיו להיות שם שמים שגור בפיו וכו'.

רואים שמעלת יעקב כנגד עשיו, זה שיעקב מזכיר שם שמים בפיו, ואילו עשיו אין מזכיר שם שמים. ואותה מעלה של יעקב היתה גם כן אצל יוסף הצדיק כמבואר בדברי רש"י על הפסוק "וַיֵּרָא אֲדֹנָיו כִּי יִי אֲתוֹ וְכָל אֲשֶׁר הוּא עָשָׂה יִי מְצַלִּיחַ בְּיָדוֹ". אומר רש"י - שם שמים שגור בפיו.

מבאר ר' צדוק הכהן שעשיו מעצם מהותו, גורם שכחת שם שמים, לפיכך מהווה יוסף אשר שם שמים שגור בפיו, להיות שטנו של עשיו. מהותו של עשיו היתה לשכוח את שם ה', וכוחו של יוסף היה בשוית ה' לנגדי תמיד.

אם נעמיק בדברי ר' צדוק הכהן ובדברי הילקוט הנ"ל נראה שכוונה אחת להם.

והביאור בזה על פי מה שאמרו חז"ל, כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה, (רמב"ם הלכות דעות פרק ב הלכה ג) וביארו בספרים הק', אדם שכוועס על חבירו מראה בזה שאינו סבור שהרעה שבאה לו על ידי חבירו מן השמים היא, ודומה הוא לכלב הנושך ברוגזה את האבן שהושלכה עליו מבלי לתת דעת שהיא נזרקה עליו על ידי מאן דהו. אי לזאת יש בכעס, בחינה של כפירה, כי הוא מבטא התעלמות מהשגחת ה'.

דוגמא ליחס נכון לרעה הבאה על האדם, אנו מוצאים אצל דוד המלך, כמבואר בנביא (שמואל ב טז ה-י) וּבֹא הַמֶּלֶךְ דָּוִד עַד בַּחֲוָרִים וְהִנֵּה מִשֵּׁם אִישׁ יוֹצֵא מִמִּשְׁפַּחַת בֵּית שָׁאוּל וְשְׂמוֹ שְׁמֵעִי בֶן גֵּרָא יוֹצֵא יוֹצֵא וּמִקְלָל: וַיִּסְקַל בְּאֲבָנִים אֶת דָּוִד וְאֵת כָּל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ דָּוִד וְכָל הָעָם וְכָל הַגִּבּוֹרִים מִימֵינוֹ וּמִשְׂמָאלוֹ: וְכֹה אָמַר שְׁמֵעִי בְּקִלְלוֹ צָא צָא אִישׁ הַדְּמִים וְאִישׁ הַבְּלִיעֵל: הָשִׁיב עֲלֶיךָ יִי כָּל דְּמֵי בֵית שָׁאוּל אֲשֶׁר מְלַכְתָּ תַּחֲתָיו וַיִּתֵּן יִי אֶת הַמְּלוּכָה בְּיַד אַבְשָׁלוֹם בְּנֵךְ וְהִנֵּךְ בְּרַעְתֶּךָ כִּי אִישׁ דְּמִים אָתָּה: וַיֹּאמֶר אַבְיָשִׁי בֶן צְרוּיָה אֶל הַמֶּלֶךְ לָמָּה יְקַלֵּל הַכֹּלֵב הַמֵּת הַזֶּה אֶת אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ אֲעֲבֹרָה נָא וְאָסִירָה אֶת רֹאשׁוֹ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ

מה לי ולכם בני צְרוּיָה פֹּה יִקְלָל כִּי יִי אָמַר לוֹ קָלֵל אֶת דָּוִד וּמִי יֹאמַר מִדּוֹעַ עֲשִׂיתָהּ כֵּן:

שמעי בן גרא מקלל את דוד וזורק עליו אבנים, ולמרות שאבישי בן צרויה רצה להורגו, אמר לו דוד המלך הניח לו, ה' אמר לו קלל. אף על פי שבאמת שמעי בן גרא לא קיבל שום נבואה לקלל את דוד, מכל מקום דוד פירש שמה' יצא הדבר, (מכל מקום אין זו סיבה לפטור מעונש את עושה הרעה בבחירתו).

וכמו כן אדם שעושה רע לחבירו, אמנם עושה זאת מחמת בחירתו הרעה, עם זאת עלינו להניח שאילו לא היה מגיע לחבירו שתיעשה לו רעה זו, היו מונעים מן השמים את הרעה, עתה אחרי שהרעה נעשתה, מסתבר שהיתה לכך הסכמה משמים, כיון שהוסכם הדבר משמים, שוב אין זו רעה אלא טובה, שהרי לימדונו רבותינו שכל דעביד רחמנא לטב עביד (ברכות ס:)

עתה יובן היטב כיצד משתלבים דברי רש"י ששם שמים שגור היה בפי יוסף עם דברי הילקוט, שעשיו נופל בידו של יוסף.

יוסף שילם טובה תחת רעה, כי הוא הכיר בכך שלא אתם שלחתם אותי הנה, ולא עוד אלא, אלקים חשבה לטובה, ואם כן הרי הוא משלם טובה תחת טובה.

השקפה טהורה זו הינה נחלת כל מי ששם שמים שגור על פיו, כי הזכרת שם שמים בתמידות, מעידה על האמונה התמימה שהכל הוא מאת ה', לכן זכה יוסף להיות שטנו של עשיו, כי הוא נושא דגל ההשקפה הטהורה של שויתי ה' לנגדי תמיד, זהו ההפך הגמור מעשיו אשר אין דרכו להיות שם שמים שגור בפיו, וכל הוייתו היא כפירה והתעלמות ממציאות הבורא והשגחתו ע"כ.

הכח להלחם נגד עשיו שאין שם שמים שגור בפיו, הוא יוסף הצדיק ששם שמים שגור בפיו. וזה שאומר המדרש הפשטני הזה נכנסו גמליו טעונים פשתן, הפחמי תמה אנה יכנס כל הפשתן הזה? היה פיקח אחד משיב לו, ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלך ששורף את כולו. כך יעקב

ראה כל האלופים הכתובים למעלה, תמה ואמר מי יכול לכבוש את כולן, מה כתיב למטה (פסוק ב) "אַלֶּה תִּלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף", דכתיב (עובדיה א יח) "וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לְהִבָּה וּבֵית עֲשׂוֹ לְקֵשׁ" ניצוץ יוצא מיוסף שמכלה ושורף את כולם: (ילקוט לקח טוב חיים של תורה ב פרשת וישב עמ' קא)

בכל דרכיך דעהו

על הפסוק במשלי (ג ו) "בְּכָל דְרָכֶיךָ דַּעְהוּ וְהוּא יִישֵׁר אַרְחֹתֶיךָ" אומר רבינו יונה: בכל דרכיך דעהו וגו' בכל פועל אשר תבקש לעשות, זכור את השם יתברך, וקוה אליו להצליחך בו, ותלה בו בטחונך, והשב אליו לבך, כי אין הפועל בידך.

והוסיף המקרא הזה על מה שאמר תחלה, (פסוק ב) "בְּטַח אֵל יי' בְּכָל לְבָבְךָ" כי יש מי שבוטח בהשם יתברך בכלל, ומאמין כי הכל בידי שמים ובוטח בו ולא יבטח באדם ולא בכוחו ושכלו, ואך לא ישוב ענין הבטחון אל לבו בפרטים, רצונו לומר בכל מעשה אשר יעשה, על כן אמר "בְּכָל דְרָכֶיךָ דַּעְהוּ", פי' בכל פרטי מעשיך, בכל דרך ופעולה, זכרהו והשב אל לבך, כי אין לך כח ויכולת בפועל ההוא, ואיננו בידך, רק ביד השם, ותלה בו תקותך וצפייתך לחסד השי"ת.

ובענין הזה אמר דוד ע"ה, "קִוִּיתִי יי' קִוְיָתָה נַפְשִׁי וְלֹדְכָרוּ הוֹחֲלֵתַי: נַפְשִׁי לְאֲדָנָי וגו' (תהלים ק"ל ה ו) וזה הענין נכבד מאוד, וע"י ההרגל הזה תקבל הנפש המתאות אל הבטחון. עכ"ל.

עוד כתב רבינו יונה וז"ל ודע, כי יש אנשים שעניניהם אל השם במעשה גדול, כמו אם יבקשו לפרוש בים לסחורה, או לצאת בשיירה, ובמעשה קטן לא יזכרו את השם, מפני שהפועל קל בעיניהם, וברור לדעתם כי יעלה בידם, או מפני שלא יגיעם הפסד מרובה אם יבטל המעשה ההוא, ולא יעלה בידם, על כן אמר "בְּכָל דְרָכֶיךָ דַּעְהוּ" בדבר גדול או קטן.

כי אחר שכל הפעולות תלויות ביד השם, וכל ההצלחות בחסדו, חייב אדם לזכרו בכל מעשיו, כי אם יצלח המעשה בידו, והוא לא זכר בו את השם ולא נשא עיניו בו אל השם, הנה קצר בחוק העבודה.

גם יתן אל לבו כי שכר הבטחון ותקוה אל השם להצלחת הפועל, גדול יותר מאוד מתועלת הפועל עצמו, וכן יכלול במה שאמר "בְּכָל דְּרָכַיךָ דָּעָהוּ" בין מלאכת הרשות בין מלאכת מצוה, כאשר אז"ל סנהדרין (כ"ו:): מחשבה מועלת אפילו לדברי תורה, והוא יישר ארחותיך, זולתי שכר הבטחון אשר הוא גדול מעל השמים, תצליח במעשה ההוא אשר זכרת בו את השם, וכי אין הפועל ברשותך.

והנה ענין הפירוש הזה אשר ביארנו עולה בידי, מדבריהם ז"ל שאמרו בפ' הרוואה (ברכות ס"ג.) דרש בר קפרא, איזו היא פרשה קטנה שכל גופי תורה תלוין בה, הוי אומר "בְּכָל דְּרָכַיךָ דָּעָהוּ" ואמר רבא: ואפילו לדבר עבירה.

תדע דאמרי אינשי, גנבא אפום מחתרתא רחמנא קרי. פירוש: הגנב שבא במחתרת לגנוב, מתפלל לפני כן להשם, שיצליח במלאכתו.

אומר המשגיח רבי יצחק ירוחם בורודיאנסקי, (משגיח ישיבת קול תורה) אמנם קשה למצוא גנב שמתפלל לפני גנבתו, אבל בדורות הקודמים מי שהיה גנב היה גנב, אבל לא היה אפיקורס, הגנב היה מאמין בהקב"ה, ואם נשאל אותו איך אתה גונב והרי אתה מאמין שהכל בידי שמים?

התשובה היא נשאל את עצמנו איך אנחנו מדברים לשון הרע? אלא שאנחנו עושים לעצמנו היתרים, גם הגנב שבא במחתרת עושה לעצמו היתרים, יש לעשיר מצוה ואהבת לרעך כמוך.

כמו שמסופר על רבי זושא מאניפאלי זי"ע שנצטברו אצלו פעם עשרה רובלים, ובכדי לשמרם מידי אחרים הניחם בחומש בפרשת קדושים סמוך לפסוק לא תגנובו.

גנב אחד נתקל בהם, שלח ידו ולקח מהם חמישה, וחמישה הנותרים החזיר לחומש באותה פרשה אך סמוך לפסוק ואהבת לרעך כמוך.

לימים פתח רבי זושא את החומש ולא מצא את עשרת הרובלים במקומם, פשפש ומצא חמישה מהם במקום שהניחם הגנב.

נשא רבי ר' זושא את עיניו למרום ואמר רבוננו של עולם הבט נא וראה מה ביני לבינו, זושא נטל כל הקופה לעצמו, ואילו פלוני הגנב לב רחום יש לו, דואג גם לאחרים.

זאת אומרת אפילו אדם שהגיע למדרגה מושחתת מאד להיות גנב, לא יכול שלא להזכיר שם שמים.

וסיפר המשגיח רבי יצחק ירוחם בורודיאנסקי, שמעתי בשם אבי ז"ל שהיה בוורשא כל מיני בתי כנסיות, לכל סוג מקצוע היה בית כנסת, בית כנסת לחייטין, לסנדלרים, לקבלנים, והיה שם בית כנסת לגנבים. ולא רק שהיה בית כנסת לגנבים, היה להם גם רב יהודי, בלי רב זה לא שייך, והרב היה גם כן גנב, אם היה מחלוקת בין הגנבים למי שייכת הגניבה, הרב היה אומר שלישי לך, שלישי לו ושלישי לי, יהודי בלי רב ובית כנסת, בלי אמונה, זה לא שייך, לא להזכיר שם שמים זה לא שייך...

הזכרת שם שמים זה "לא רחוקה היא ולא נפלאית ממך" שהרי כל יהודי אומר ברוך השם, אם ירצה השם, בעזרת השם, בכל מכתב כותבים בס"ד, אבל צריכים לשמוע מה שאומרים, אנחנו אומרים בעזרת ה' בלי שימת לב, בכל דרכיך דעהו, הפירוש להזכיר שם שמים בכל פעולה ופעולה זה מעיקרי התורה, לא רק שיהיה בלב אמונה, אלא מה שיש בלב להוציא בפה. (קובץ שיחות מהמשגיח רבי יצחק ירוחם בורודיאנסקי תשע"ד תשע"ה עמ' קיא)..

בספר שיעורי חומש שמסר המשגיח רבי שלמה וולבה זצ"ל (פרשת וישב) על כך ששם שמים היה שגור בפיו של יוסף, אומר המשגיח לכאורה אף אנו במדרגה זו של יוסף ששם שמים שגור בפיו, אנו אומרים אם ירצה השם, ברוך השם, וכותבים בעזרת השם בראש כל מכתב, אך אין הדבר כן...

אין הכי נמי, אנו אומרים אם ירצה השם, ובעזרת השם, אבל לא זה נקרא שם שמים שגור בפיו.

מדרגתו של יוסף הצדיק היא, שכשראה את עזרת השם בחוש, על זה אמר בעזרת השם, וכשהגיש שמעשה פלוני תלוי ברצון השם, על זה אמר אם ירצה השם, זו לא היתה אמירה בלבד, אלא ראיית עזרת ה', ראייה והכרה ברורה שהמעשים תלויים ברצון ה', הוא ראה והרגיש בהשגחה, זה נקרא שם שמים שגור בפיו, זו המדרגה של יוסף.

כשאנו אומרים אם ירצה השם, אנו לא מרגישים רצון ה' במעשים, לא מרגישים עזרת ה'. אנו כותבים בעזרת השם, מבלי לשים לב לשטויות שכותבים אחר כך, בגלל שזה רק מהשפה ולחוץ ומתוך הרגל. אנו לא רואים עזרת ה' ורצון ה', ושוכחים ממנו.

סיפר רבי שלמה וולבה זצ"ל שח לי רבי אבא גרוסברד ז"ל כשהלכנו ברחוב, הגה רחוב שלם הומה בני אדם, עובדים ועומלים, ואף אחד לא זוכר את הקב"ה, כך אנשים חיים, הכל בהרגל, שוכחים אפילו שיש ה', עד שמתפלאים אם מישו חושב עליו, הרי בכל מעשה שהאדם עושה עליו לראות את ה', ולהבחין בהשגחה.

עוד כותב הרב וולבה: יש מן הגדולים שהכרתי, שהיו חוששים לכך ולא היו מרבים לומר ברוך ה' או לכתוב בעזרת ה' במכתביהם, לומר זאת סתם בלי כוונה, אין לזה ערך.

המגיד מקאזניץ בספרו עבודת ישראל על פרשת פרה כתב לפרש את הפסוק "זאת התורה אדם כי ימות פֶּאֶהֶל" (במדבר יט יד) וזה לשונו: נראה לפרש ע"ד דאיתא בגמרא (ברכות ס"ג:) אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. רצה לומר שממית כח עצמותו, ואומר שהכל הוא מאת הקב"ה, כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל, והוא הנותן שכל ובינה לעבדו, וזהו "אדם כי ימות פֶּאֶהֶל", דהיינו שאינו עושה מכח אדם, רק יודע שהכל בא מאת הקב"ה, הוא באוהל ה'.

כלומר שעבודת האדם היא לטהר את עצמו על ידי שימית את 'העצמות' שלו, את הכוחי ועוצם ידי, וישריש בנפשו, שכל מה שהוא עושה, אם בלימוד התורה או במעשים טובים, או בפרנסתו וכדומה, שהכל הוא רק בכח הבורא עולם.

ומרגלא בפומיה של הרה"ק רבי מיכל מלעכוויטש זצ"ל שאמר על הפסוק (שמות יח יט) "אִיעֲצֶךָ וַיְהִי אֱלֹהִים עִמָּךְ", פירוש – "אִיעֲצֶךָ", עצתי לך כדי שתצליח, "וַיְהִי אֱלֹהִים עִמָּךְ", שתראה בכל מה שתעשה שתכניס בו את אלקים עמך, ותתפלל להבורא עולם בכל דבר שתעשה, ואז תצליח בכל מעשי ידיך.

ובל יחשוב האדם שרק בבית הכנסת, או רק בתפלת שמונה עשרה יכולים להתפלל, לא כן הוא, כי בכל מקום, ובכל מצב שהאדם נמצא צריך שידע, שיכול לדבר אל אביו שבשמים שיעזרהו.

וכמאמר רבי בונם מפשיסחא זצ"ל שאמר עצה לכל יהודי שלא יחסר לו מחסורו, ולהיות תמיד מקושר להבורא עולם, שירגיל את עצמו להתפלל ולבקש מהשי"ת על כל דבר, מקטן ועד גדול, והוסיף: שאל יחשוב אדם שצריך לזה התבודדות תחת הטלית, אלא בכל מקום שעומד אפילו בשוק, יבקש מהשי"ת שיעזור לו במה שרוצה לעשות, ובודאי הקב"ה ימלא משאלות לבו, וגם נמצא שהוא תמיד דבוק ומקושר להבורא עולם.

בליל רביעי אור לכ"ח בשבט תשנ"ז, ארע אסון בלתי נתפס, שזכה לכינוי אסון המסוקים. שני מסוקי יסעור עמוסים בחיילים יצאו לכיוון לבנון, אך לא הגיעו ליעד הם התנגשו מעל עמק החולה, בתוך שניות נספו כל נוסעי המטוסים 73 חיילים.

לאחר סיום תפילת שחרית אמר רבי שריה דבליצקי זצ"ל שעלינו להפיק לקח מהמעשה הזה, ובעיקר לקבל חיזוק על עצמנו בלי נדר בג' דברים.

א' להשתדל ביתר שאת ועוז, לומר לפני כל מעשה שיעשה או עשה, אם ירצה ה', בעזרת השם, ברוך ה', וכיו"ב, שיהיה שם שמים שגור בפינו.

ב' להתחזק בשקידה בתורה וכו'.

ג' בשמירת הלשון וכו'.

לבקש עזרה מהשי"ת בכל מצב

שיחה נפלאה שמסר הרב שמשון פינקוס זצ"ל בפני בחורי ישיבות, בעניין הזה, שלבקש תמיד את עזרת השם יתברך בכל דבר ודבר, וכך אמר: ישנה רק עצה אחת ויחידה, איך לעבור את העולם הזה ולצאת ידי חובה, ואסביר את זה עם מעשה שקרה.

בבית חולים מסויים היה מחסור ברופאים, ובאחת המחלקות הקשות שהיה צריך לשלשה רופאים למשמרת לילה, השאירו רק רופא אחד, והזהירו אותו, שאם יהיה מקרה חרום ומצב שאינו ניתן לשליטה, שיטלפן ויזעיק עזרה, וישלחו מיד עוד רופא לעזור לו, לסוף מה שחששו קרה, והיה לאותו רופא ליל בלהות, עומס גדול שאי אפשר לתאר, והוא רץ ממיטה למיטה במסירות נפש, אבל לא הצליח להשתלט על הכל, וחולה אחד נפטר מחוסר טיפול.

העמידו את הרופא למשפט, והוא הסביר לשופט שזה פשוט היה למעלה מכוחות אנוש, ותיאר איך שעבד במסירות נפש כשהיה לבדו, רופא אחד לכל המחלקה כולה, אבל השופט לא קיבל שום טענה, הרי הודיעו לך ברור שאם לא תסתדר תרים טלפון ותבקש עזרה, למה לא עשית כך?!!!

והנמשל הוא, כשאנחנו נטען לפני הקב"ה, נתת לנו תורה שמתאימה לצדיקים כמו רבי עקיבא ורבי טרפון, סוגיות קשות שגם הרשב"א בקושי ידע להסתדר איתם, חייבת אותנו ב"והגית בו יומם ולילה" כשציווי זה מתאים לכוחות ולהתמדה של הגאון מוילנא, צוית לא לדבר לשון הרע, לשמור על העינים, האוזנים, ועוד ועוד כ"כ הרבה, לא יכולתי...

יענו לו מן השמים כל זה אינו פוטר אותך, למה לא פנית לבקש עזרה? כשהתפללת שמונה עשרה, למה לא צעקת מקירות לבך!!! הושיעה ה' ואז הייתי עוזר...

עלינו לדעת אמר הרב פינקוס שאנו חיים בדור שאי אפשר בשום אופן להסתדר לבד, ואם יושב כאן בחור ישיבה ומתכנן את החיים שלו

לעתיד, איך שיתמיד ויעשה חזרות, ועל ידי כך יזכור את כל הש"ס, וגם מתכנן איך יתקן את המידות הרעות שלו, וחושב שעם השתדלות גדולה יוכל להצליח, תדעו שאותו הבחור הוא פשוט משוגע... הוא לא יודע באיזה היקף ועוצמה מדובר, ומה מחייבים אותו, הרי מדובר על תורה שתפורה על תנאים כמו ר' עקיבא, ועל מידות שתפורות על ר' ישראל מסלנט, הקב"ה מחייב אותנו חיובים כאלו שבקושי רש"י הקדוש הסתדר איתם, והנה יושבים אנחנו וחושבים שאנו יכולים להסתדר בכוחות עצמינו, עם כל זה, הנה כל הספריה הענקית כאן שאתם רואים, מי שחושב שיוכל לכבוש את כל זה, הוא פשוט לא נורמלי...

אלא מה העצה? התשובה היא אחת, תאמר רבש"ע תעזור לי, לאחוז כביכול בהשי"ת בתפילות ובבקשות, אבל זה לא רק ווארט של תפילה או שמונה עשרה, אלא פשוט לקחת את השי"ת איתך ולהכניס אותו לתוך החיים עצמם, ואז תראה איך הוא יעזור לך הפלא ופלא...

ומי שיש לו עדיין את הקושיא, מה השי"ת יעשה לי? וכי יעשה אותי ר' עקיבא איגר? התשובה איני יודע באיזו דרך יעזור לך, להשי"ת לא חסרות דרכים.

בתהילים (ע"ח יט) כתוב, ששאלו "הַיּוֹכֵל אֶל לְעֶרְךָ שֶׁלָּחַן בַּמִּדְבָּר?" על השי"ת לא שואלים שאלות, לקב"ה יש לחם ומים למליוני אנשים ארבעים שנה במדבר, על השי"ת לא שואלים שאלות, להקב"ה יש פטנטים גאוניים כביכול, כל העולם שלו והוא מחזיק אותו תלוי באויר על בלי מה, להקב"ה יש פטנטים וזה לא מטריד איך ומה, רק את זה נדע, כי מי שהולך כל הזמן עם השי"ת מדבר איתו שופך שיח לפניו, ומרגיש שהוא כעת יחד איתו ממש, איזה פרח השי"ת יעשה ממנו, טעמו וראו כי טוב ה', יפתחו לפניו כל השערים בעזרת ה'.

ויש הרבה שיודעים היטב שאי אפשר להסתדר בלי עזרה מהשי"ת, וראו שרק על ידי תפילות רבות וצעקות אפשר להצליח, אבל עדיין יש כאן סכנה של טעות, ונביא משל, ממכוננית.

בא בעל המכונת מבקש להניע, ואינו מצליח, מפני שהמצבר נחלש. מה עושים? מבקש ממישהו שיתן דחיפה חזקה מאחוריו, ועל ידי כך המנוע נדלק, והוא מוציא את ראשו מהחלון וצועק מאחוריו, יישר כח... על הדחיפה, והמכונת מעתה נוסעת במהירות גדולה לבדה.

הרבה חושבים, שכך גם הסדר בלימוד תורה, היה בחור חלש בישיבה קטנה, וראה שאינו מצליח, ביקש מעומק הלב סייעתא דשמיא, ואמנם נפתח ליבו וכאילו שהמנוע נדלק, יישר כח השי"ת על הדחיפה, מעתה אני לומד ומסתדר לבד.

אוי איזו טעות הוא טועה!!! מי שמרגיש כך, לעולם לא יצליח בחיים, אלא למה כן הדבר דומה? למבקש דחיפה מחבירו כשיודע שאין לו מנוע כלל במכונת, והכוונה דחיפה תדחוף אותי עד הבית, וכי איזה אדם עושה טובות כאלו? אבל כך דרכו של הקב"ה, כשמבקשים ממנו יתברך, צריך לבקש מהקב"ה עזרה, דחיפה, ועוד דחיפה, ולדעת שאין לנו מנוע כלל, עוד דחיפה כל הזמן עד שהמשיח יבוא.

אי אפשר לעבור את החיים בלי זה, ובסוגריים מי שחושב שרש"י והרשב"א הקדושים כן יכלו להעביר את החיים עם מנוע משלהם בלי שהשי"ת דחף כל הזמן, הוא טועה, הגמ' אומרת (נדה ע.) מה יעשה אדם ויחכם? שאלה כ"כ חשובה ונוגעת לנו איך להיות גאון? מה שכל אחד שואף, והגמ' לא מתרצת רק תלמד בישיבה הכי מוצלחת, תלמד עם החברותא הכי למדן, תשמע שיעורים מהרמ"ם הכי למדנים, גם זה מוכרח, אבל זה לא מספיק, אלא ירבה בישיבה ויבקש רחמים, כלומר שיחד עם כל ההשתדלות שום דבר לא יביא אותך לתכלית, רק השי"ת, יבקש רחמים ממי שהחכמה שלו.

פנה הרב פינקוס ואמר: בחורים יקרים זה א' ב' של היהודי, רק כך תצליחו לבנות את החיים, בלי הקב"ה איתנו כל הזמן לא שייך להצליח, צריך לבקש עזרה ולהרגיש שהשי"ת איתך כל הזמן, הוא מקשיב לכל מילה שלך, לא שייך להצליח בלי זה.

אמר הרב פינקוס זצ"ל אני אוהב לספר בדיחה של ר' אורי זוהר, יש לי התלהבות גדולה מזה, ר' אורי מספר, שלפני שנפרד מכל החבר'ה החילונים שם, בקשו ממנו אורי תגיד לנו בדיחה אחרונה.

הוא סיפר להם, היו שני בחורים עם כיפות נוסעים על אופנוע, ראה אותם שוטר ואמר לעצמו אני רוצה לתפוס את הדתיים האלה ולתת להם רפורט.

השוטר בשקט נסע אחריהם שעה שלימה, אבל לא הצליח לתפוס אותם בשום עבירת תנועה.

הם נסעו לפי החוק בלי שום סטייה קלה, אחרי שעה שלימה פקעה הסבלנות שלו, והוא עוצר אותם ושואל, איך זה שלמעלה משעה אתם נוסעים בלי שום עבירת תנועה? הם ענו לו מה אתה שואל, וכי אינך יודע שאלקים איתנו!!!

כששמע את זה השוטר, צעק תפסתי אתכם, קבלו רפורט שלשה על האופנוע.

איזה יופי הסיפור הזה, ההרגשה עם השי"ת צריכה להיות כל כך חזקה, כל כך ברורה, כמו שלשה על האופנוע, ורק ככה אפשר להצליח בעבודת ה', בלימוד, ובקיום המצוות, בלי זה אי אפשר להיות תלמיד חכם, בלי זה אי אפשר לצאת מהעולם הזה עם צורה של יהודי, רק לקחת לתוך החיים בכל רגע את השי"ת, לבקש סייעתא דשמיא ולהתפלל כראוי. (קובץ מי ירפא לך עמ' קל)

רבון העולמים ידעתי... ידעתי... כי הנני בידך... בידך... בידך... לבד, כי הנני בידך בידך לבד... כחומר... כחומר... ביד ביד... היוצר... וגם אם אתאמץ בעצות ותחבולות... תחבולות... וכל יושבי תבל יעמדו לימיני להושיעני ולתמוך נפשי... מבלעדי... מבלעדי עונך ועזרתך... אין... אין... אין... אין... עזרה, וישועה. אין... אין... אין... עזרה, וישועה. (קטע מתפילה שחיבר רבי מאיר מאפטא זיע"א)

מעלת לימוד התורה ביחס לשאר המצוות

אמרו חז"ל (ירושלמי פאה פ"א ה"א): על המשנה "ותלמוד תורה כנגד כולם" כל מצוותיה של תורה, אינן שוות לדבר אחד של תורה". ובאר הגר"א דהיינו למילה אחת של תורה. דהיינו שכל המצוות ביחד לא שוות ללימוד התורה.

וכך כתב הרמב"ם (הלכות תלמוד תורה פרק ג הלכה ג). אין לך מצוה בכל המצוות כולן, שהיא שקולה כנגד תלמוד תורה, אלא תלמוד תורה שקול כנגד כל המצוות כולן.

מעלת לימוד התורה בשבת

כתב המקובל החסיד הרב רחמים שרים זצ"ל תלמידו של גאון המקובלים בירושלים הרב שאול חיים דוויק הכהן זיע"א בספרו שערי דרך החיים (ח"ג סימן קצה) וז"ל ושמענו מפי הרב יוסף חיים (הבן איש חי) שהלומד בשבת עולה י"ז אלף פעמים על החול מפי מגידי אמת עכ"ד.

וכתב בספר שיבת ציון (ח"ב רלג, להרה"ג בן ציון מוצפי שליט"א): א"ל מו"א המקובל רבי סלמן מוצפי זצ"ל שצריך לומר י"ז אלף רבוא כי כך שמע מפי חכמי הקבלה שבירושלים (וזאת עפ"י הכתוב בספר עץ חיים למהרח"ו ובתקוני הזהר ועוד)

ואם כן 17 אלף ריבוא הוא מאה שבעים מליון. לפי זה לימוד תורה של שעה אחת בשבת, שווה כמאה שבעים מליון שעות של חול".

ומה שכתב הבן איש חי (שנה ב בהקדמה לפרשת שמות) ששעה אחת בשבת שווה כאלף שעות בחול, אמר לו אביו זצ"ל שהוא לאו דוקא ובדרך הפלגה כתב כן, (כמו שאומרים 'חמץ אפילו באלף לא בטל', ובאמת שגם ביותר מאלף, אינו בטל).

חוברת זו שהנך אוחז בידך, נקראת בשקיקה על ידי כל שכבות הציבור, ורבים מוסרים מהם דרשות לציבור. ויש ביקוש להגדיל את התפוצה, כי אין הקומץ משיביע את הארי.

בסכום של 100 ₪ ניתן להדפיס כ-40 חוברות והנך שותף בזיכוי הרבים. של מאות שעות של לימוד תורה בשבת קודש, והכל יהיה נזקף לזכותך.

להקדשת חוברות

עם הנצחה לעילוי נשמת או לברכה

במחיר עלות ניתן להתקשר 054-8428679